

TALE

3. juni 2010

J.nr.

2. kontor/4. kontor/

Beskæftigelsesministerens tale ved samråd i AMU
mandag d. 7. juni 2010 - samrådsspørgsmål A og B,
L222

Spørgsmål A

Ministeren bedes redegøre for de ændringer, der ligger i lovforslaget og genopretningspakken som helhed, set i forhold til beskæftigelsen, arbejdsmarkedsindsatsen og indsatsen for at løfte uddannelsesniveautet i Danmark.

Spørgsmål B

Ministeren bedes redegøre for konsekvenserne af de stramninger af dagpengereglerne, som indgår i lovforslaget og genopretningspakken som helhed, set i forhold til det forventede antal dagpengemodtagere, der vil overgå til kontanthjælp, selvforsørgelse m.v.

Samrådstale:

Det kommer lidt som en overraskelse for mig, at der efter en 1. behandlingsdebat, som man ikke just kan kalde kort, er behov for, at jeg redegør for de ændringer, der ligger i lovforslaget L 222.

Men det giver mig naturligvis mulighed for endnu en gang at sige, at jeg syntes, det er et godt lovforslag med et godt og rigtigt indhold – og derfor er jeg bestemt ikke ked af at få lejlighed til at drøfte det igen.

Jeg har fået to spørgsmål. Et om beskæftigelsen, arbejdsmarkedsindsatsen og uddannelsesniveautet i Danmark. Og et om konsekvenserne af dagpengereformen. Jeg vil gerne svare på de to spørgsmål i sammenhæng.

----- o -----

Som vi vist alle ved, så er Danmark nu ved at være kommet fri af den nedgang, som fulgte efter finanskrisen i 2008. Den økonomiske aktivitet er øget. Og forventningerne til ledigheden er nedjusteret med 25.000 personer i år.

Men i kølvandet på krisen er de offentlige overskud vendt til underskud. Alene i år skønnes et underskud på knap 90 mia. kr. Det er konsekvensen af faldet i den private beskæftigelse samt den resolute og meget ekspansive krisepolitik som regeringen har ført. Som jo har betydet, at omkring 80.000 danskere er sluppet for at få en fyreseddel i hånden.

Samtidig er den globale finansielle og økonomiske krise afløst af risiko for en offentlig gældskrise, hvilket den seneste uro på de finansielle markeder i Europa vidner om. Der er nu stort fokus på, at landene fører en ansvarlig økonomisk politik. Og stort set alle lande skal i gang med den nødvendige genopretning af de offentlige finanser.

Det skal vi også. Men fordi regeringen har styret Danmark gennem krisens stormvejr med sikker og rolig hånd, er vi ikke i samme situation, som fx Grækenland.

I Danmark kan vi selv betale regningen. Det er naturligvis ikke så sjovt at betale gamle regninger som at betale for spændende nye ting. Men regninger bliver ikke mindre af, at man lader dem ligge i postkassen. Tværtimod.

Ved at handle rettidigt og ansvarligt viser regeringen en klar vilje til at genskabe den nødvendige balance i den offentlige økonomi, så tilliden til og troværdigheden om vores økonomi ikke svækkes.

Med genopretningspakken styrkes den offentlige økonomi med 24 mia. kr. frem mod 2013, og vi betaler regningen for den internationale krise.

Og samtidig medfører aftalen en væsentlig styrkelse af beskæftigelsen på lidt længere sigt, især som følge af nedsættelsen af dagpengeperioden, som foreslået med L 222.

----- 0 -----

Lad mig så redegøre for den dagpengereform, der er en del af aftalen, og som L 222 er med til at udmønte.

Aftalen indeholder 3 elementer:

- En nedsættelse af dagpengeperioden fra 4 til 2 år
- En harmonisering af optjenings- og genoptjeningskravet for ret til dagpenge, så ledige fremover skal have 52 ugers beskæftigelse inden for 3 år for at genoptjene retten til dagpenge
- En ændring af perioden for beregning af dagpengesatsen.

Vi giver danskerne god tid til at forberede sig på de nye forhold. Alle, som bliver omfattet af de nye regler, får to år til at indrette sig på dem.

Og for god ordens skyld: Det danske dagpengesystem vil stadig være et af verdens mest generøse, og dagpengeperioden vil være på niveau med de lande, vi normalt sammenligner os med. Dagpengeperioden vil være på niveau med Norge og Finland og længere end både Sverige og Tyskland.

----- 0 -----

Dagpengereformen er en god løsning. Det er faktisk noget, de fleste økonomer er enige om. Blandt andet har Arbejdsmarkedskommissionen, Velfærdskommissionen og Det økonomiske Råd over en årrække anbefalet reformer af dagpengesystemet. Der er bred enighed om, at en kortere dagpenge-

periode og harmonisering af beskæftigelseskravet vil styrke strukturerne på det danske arbejdsmarked.

Blandt andet har OECD for nylig påpeget, at det relativt generøse dagpengesystem, vi har i Danmark, kombineret med en forholdsvis lang dagpengeperiode udgør en hindring for det effektive arbejdsudbud.

Sammen med udspillet om en styrket forebyggende indsats mod langtidsledighed - med jobrettet uddannelse til langtidsledige og aktive tilbud ude på arbejdspladserne - indebærer dagpengereformen en væsentlig styrkelse af beskæftigelsen på lidt længere sigt.

Regeringens plan er lavet, så den har gode effekter på både kort og lang sigt. Vi kommer med konkrete forslag til at betale regningen - og vi ved, at det ikke er gjort med vidtløftige fremtidsplaner.

Men nogen vil nok spørge, hvad nytter det, når der ikke er job at få? Hertil er kun at sige, at selv om vi har været ramt af økonomisk krise, er der stadig job at få. Og der er 10.000 personer, der hver eneste uge skifter job. Arbejdsmarkedet er altså ikke frosset til og vil heller ikke være det fremover. I statistikkerne kan vi se, at 3-4 ud af 10 nyledige bliver selvforsørgende igen i løbet af bare 3 måneder, og at der det seneste år er afsluttet mere end ½ mio. dagpengeforløb.

Et øjebliksbillede fra marts måned i år viser, at kun 6 pct. af de ledige dagpengemodtagere havde opbrugt mere end 2 år af deres dagpengeperiode. Langt de fleste befinder sig heldigvis kun kort tid i dagpengesystemet, og langt de fleste finder hurtigt arbejde igen - selv i en krisetid.

Forslaget om dagpengereformen passer godt til den økonomiske virkelighed, vi er i. Der er udsigt til nye jobmuligheder og vækst. Pilen peger nemlig i retning af lysere tider.

Ledigheden er ikke steget i et halvt år. Den er faktisk faldet stille og roligt med 3.900 personer siden november. Meget tyder på, at vi er ovre det værste, og at vi kan se en spirende vækst igen i det danske samfund.

Det bekræfter, at en dagpengereform nu er timet helt rigtigt. Forslagene vil styrke strukturerne på arbejdsmarkedet, når der for alvor kommer gang i hjulene igen.

----- o -----

Erfaringen med afkortning af dagpengeperioden op gennem 1990'erne er, at ledige øger søgeaktiviteten og finder beskæftigelse på egen hånd inden ophøret af dagpengeretten.

Vi ved, at forholdsvis få i dag ender med at opbruge dagpengeretten - 1.000-2.000 personer om året, hvoraf nogle straks opfylder genoptjeningskravet og bliver berettiget til en ny dagpengeperiode. Det tal har ligget konstant i en del år og har ikke i nævneværdig grad været påvirket af tidligere afkortninger af dagpengeperioden.

Målsætningen er, at omfanget ikke skal stige.

Det skønnes, at antallet af ledige, der falder ud af dagpengesystemet maksimalt kan stige til 2.000 til 4.000 personer. Altså lidt mere end de nuværende mellem 1.000 og 2.000 personer.

Af de personer, der i dag falder ud af dagpengesystemet, ved vi, at omkring 1/3 i stedet får kontanthjælp. Det forventer vi fortsat vil være tilfældet.

I forhold til konsekvenser af dagpengeforslagene, så har jeg godt hørt, at oppositionen har fundet ud af, at der er afsat 1,3 mia. kr. til merudgifter til kontanthjælp. Det har tilsyneladende fået oppositionen til at sætte et stort spørgsmålstejn

ved, om det virkelig kan passe, at dagpengereformen kun forventes at medføre omkring 1.000 personer mere på kontanthjælp.

Til det kan jeg bare sige, at oppositionen lige så godt som jeg ved, at det er i overensstemmelse med almindelig praksis for beregningerne af de direkte økonomiske konsekvenser, at man ikke indregner adfærdsmæssige effekter. Merudgifterne til kontanthjælp er beregnet i overensstemmelse med almindelig praksis på området, og der er tale om ren teknik.

At det ikke er praksis at medtage adfærdsmæssige effekter i beregningerne er ikke det samme som, at afkortning af dagpengeperioden kombineret med en udvidelse af genoptjeningskravet ikke vil have nogen effekt på de lediges adfærd – det ville da om noget være urealistisk.

Uanset hvad, så ved vi, at de fleste ledige bliver langt mere aktivt jobsøgende, når de står umiddelbart over for dagpengeperiodens udløb. Det er et faktum.

Resultater fra det Økonomiske Råd viser da også, at mange finder job umiddelbart, inden dagpengeperioden er opbrugt – og der er ingen grund til at tro, at det ikke også vil ske, selv om den ophører tidligere.

De fleste vil prøve at tilpasse sig de nye forhold og dermed i højere grad komme i beskæftigelse - også selvom det måske kræver en flytning, eller at jobbet ikke ligger inden for det foretrukne fagområde.

Det Økonomiske Råd har blandt andet på den baggrund løbende anbefalet en afkortning og en omlægning af dagpengesystemet for at få flere i job.

Når forkortelsen af dagpengeperioden er fuldt indfaset, kan det øge beskæftigelsen med ca. 13.000 personer (direkte ef-

fekt af forslaget). Forslaget indebærer også, at aktivering på fuld tid efter 2 ½ år udfases. Det vil alt andet lige reducere beskæftigelsen med 2.000 i forhold til de nugældende regler. Samlet set vurderes effekten at blive omkring 11.000 flere i beskæftigelse, hvilket er på linje med Arbejdsmarkedskommissionens vurdering.

Forslaget om genoptjeningskravet forventes at øge beskæftigelsen med yderligere 2.000 personer, hvilket også svarer til Arbejdsmarkedskommissionens vurdering.

Øvrige forslag fra arbejdsmarkedet kan bidrage med yderligere 1.000 i beskæftigelse.

Alt i alt vil forslagene for arbejdsmarkedet i genopretningspakken betyde, at 14.000 flere bidrager til fællesskabet. Og det giver på sigt i alt ca. 4 mia. kr. ekstra om året til at finansiere den fremtidige velfærd og hjælper dermed også til at løse holdbarhedsproblemet på sigt.

----- 0 -----

Endelig ønskes det oplyst, hvordan forslaget hænger sammen med indsatsen for at løfte uddannelsesindsatsen i Danmark. Først vil jeg nævne, at ingen europæiske lande har tilnærmelsesvis så stor en deltagelse i voksen- og efteruddannelse som Danmark. Og aktiviteten er kraftigt stigende. På seks år er danskernes brug af efter- og videreuddannelse støt og roligt steget med næsten 50 procent. Det viser nye tal fra Eurostat, som blev offentliggjort i forrige nummer af arbejdsmarkedstidsskriftet Agenda.

I en rundspørge, Eurostat gennemførte sidste år, svarede næsten hver tredje dansker ja til, at de havde modtaget efteruddannelse inden for den seneste måned. Det er ny rekord. For seks år siden var det 20 procent, der havde fået efteruddannelse inden for den seneste måned.

Så der er god grund til at tro, at de beskæftigede danskere, der ønsker efteruddannelse kan få det. For så vidt angår de ledige, ændrer genopretningsaftalen ikke på, at der i Danmark er gode muligheder for, at ledige kan få et kompetenceløft i beskæftigelsessystemet:

Personer, der har været ledige i kortere tid, kan få tilbud om op til 6 ugers uddannelse på deres nuværende ydelse (fx dagpenge), og ledige uden en uddannelse kan som et forsøg få tilbud om længerevarende uddannelse og opkvalificering allerede fra første ledighedsdag, hvis jobcentret skønner, at det er nødvendigt for at komme i job.

Samtidig kan arbejdsgiverne forsøgsvis få tilskud til op til 6 ugers uddannelse ved ansættelse af en ledig ufaglært eller faglært med kortvarig ledighed bag sig. Det betyder, at arbejdsgiverne roligt kan ansætte en ledig, selvom personen ikke fra første dag har alle kvalifikationer.

Har personen været ledig i 9 måneder eller mere, er der ingen begrænsninger i uddannelsens varighed.

Og med langtidsledighedspakken får vi nu øget mulighederne – bl.a. ved, at de kortuddannede efter screening af deres læse-, skrive- og regnefærdigheder får mulighed for, at komme på læse-, skrive- og regnekurser.

----- 0 -----

Rigtigt meget af det, jeg har haft lejlighed til at sige her svarer jo til, hvad jeg og regeringens ordførere fik lejlighed til at sige under første behandlingen af L 222 i salen. Her er intet nyt. Det er der så til gengæld hos S-SF. Den 2. juni kunne man se på Ritzau, at formanden for socialdemokraterne vil rulle tiden tilbage og sætte dagpengeperioden op. Hvad Helle Thorning præcist mener, er ikke helt klart, men

dagpengeperioden skal være længere, må jeg forstå. Det er så ikke helt det samme, som vi hørte talrige gange under førstebehandlingen.

Vi må så bare konstatere, at man igen har skiftet mening. Det er jo så lidt paradoksalt, når så meget af tiden under førstebehandlingen gik med at høre på, at vi i regeringen skulle have skiftet mening på området.

Afslutningsvist er jeg glad for, at de Radikale vil stemme for dette forslag sammen med de øvrige ansvarlige partier. Fordi genopretningspakken – og dagpengereformen – er det rigtige svar på Danmarks udfordringer og den bedste garanti for fremtidens velfærd, beskæftigelses- og uddannelsesindsats.